

FUNDAȚIA CULTURALĂ A BUCOVINEI LA 15 ANI DE EXISTENȚĂ

DUMITRU CUCU

Keywords: The Cultural Foundation of Bukovina, statuses, personalities, objectives, prizes.

Bukovina's Cultural Foundation – 15 years of existence

*(Abstract)**

The author presents the activity of the Cultural Foundation of Bukovina, founded in 1994, making a short history of the institution. The foundation aimed, right from the very beginning, through its status, some great objectives, in context with the actual times: giving support for editing some literature belletristic, scientific or art books; sponsorship for those activities which present interest for Suceava's public, and the protagonists (writers, plastic artists, interprets of cult or popular music etc) to promote their works, art, interpretative qualities; stimulating the interest for learning by giving prizes to pupils taking part in scholar competitions); supporting the editing of some publications; according annual prizes to the best creations from all fields and to some personalities for their whole activity; organizing and sponsoring some documentation visits inside the country and abroad for its members and, according to the possibilities, giving some scholarships or sponsoring their members when traveling to manifestations specifically organized inside the country or abroad.

Ideea înființării unei fundații culturale în acest spațiu istoric, mustind de tradiții de tot felul, a apărut în urma unei întruniri a unora dintre oamenii de cultură cei mai activi din Suceava, cu economistul Dumitru Cucu, directorul Sucursalei Județene Suceava a Băncii Comerciale Române, la 14 septembrie 1994. Atunci s-a schițat, în linii mari, proiectul viitoarei instituții de interes obștesc, pusă în slujba literaturii și artei și s-au stabilit câteva direcții de acțiune.

* Traducere: Ana-Gabriela Drahta.

În luna imediat următoare, mai exact pe 20 octombrie, proiectul prindea contur prin deschiderea unui cont la B.C.R., pe numele unei instituții comerciale non-profit, cu caracter exclusiv cultural umanitar, pentru ca, opt zile mai târziu, prin Hotărâre judecătorească, Fundația Culturală a Bucovinei să capete personalitate juridică. Explicația acestei rapide întrupări era una singură: existența unei instituții cu un asemenea profil era o necesitate stringentă, impusă de realitățile culturale ale județului Suceava, unde trăiesc și creează scriitori și artiști de diferite genuri, unii dintre ei membri ai uniunilor de breaslă la nivel național, alții în plină afirmare – toți străduindu-se, uneori în van, să depășească dificultățile financiare, adesea insurmontabile, ale perioadei de tranziție pe care o traversează întreaga țară. Se cereau continuate și dezvoltate, în noile condiții socio-economice, tradițiile acestei zone în materie de moștenire culturală.

Încă de la început am avut norocul să pornim la drum cu oameni competenți, adevărate personalități ale vieții științifice și culturale sucevene, care au asigurat Fundației o orientare clară, astfel încât să-și poată atinge obiectivele propuse. Numele acestor personalități vor rămâne definitiv înscrise în istoria Fundației, istorie în curs de desfășurare: prof. univ. dr. Mihai Iacobescu, poezii Ion Beldeanu și Ion Cozmei, scriitorul Onu Cazan, criticul literar Nicolae Cârlan, istoricul Emil Satco, dr. Ioan Iețcu, ec. Constantin Sofroni.

Apariția Fundației Culturale a Bucovinei a însemnat o gură de oxigen venită exact la momentul oportun. Învățând din practica înaintașilor noștri și, mai ales, de la cei care au fondat vestita Societate pentru Cultura și Literatura Română în Bucovina, care și-a făcut simțită prezența benefică mai bine de un secol și jumătate, Fundația și-a propus, chiar de la început, prin statutul său, câteva obiective mari, în context cu timpul pe care îl trăim: sprijinirea editării unor cărți de literatură beletristică, științifică sau de artă; sponsorizarea acelor activități culturale care prezintă interes pentru publicul sucevean, iar protagoniștii (scriitori, artiști plastici, interpreți de muzică cultă sau populară ș. a.) să-și poată promova opera, arta, calitățile interpretative; stimularea interesului pentru învățatură, prin acordarea de premii elevilor care se disting în anumite domenii (în special celor care participă la anumite forme de concursuri școlare); sprijinirea editării unor publicații; acordarea de premii anuale celor mai bune creații din toate domeniile și unor personalități pentru întreaga lor activitate; organizarea și sponsorizarea vizitelor de documentare în țară și străinătate a membrilor săi și, în limitele posibilităților, acordarea unor burse de studii sau sponsorizarea deplasării membrilor săi la manifestări specifice organizate în țară și străinătate.

La mai puțin de trei luni de la atestarea sa juridică, instituția se lansa într-o tentativă îndrăznească de a-și defini și impune rolul pe care și l-a asumat, de a se face remarcată în mediile intelectuale, organizând, la jumătatea lunii ianuarie 1995, prima ediție anuală a Premiilor Fundației Culturale a Bucovinei. Era un început modest, dar elocvent pentru ceea ce reprezenta această firmă în peisajul pestriț al societăților de tot felul, generat de ritmul alert al schimbărilor ce aveau loc în

județul și în municipiul Suceava. Au fost atunci premiate 13 persoane, utilizându-se suma de 2 100 000 lei vechi. Evenimentul în sine a constituit însă o surpriză și s-a bucurat de un ecou pe măsură. Fundația Culturală a Bucovinei era de-acum o prezență vie, de care nu se putea să nu se țină seamă în procesul de evaluare a realizărilor pe plan cultural, literar și artistic.

În primii cinci ani de la înființare, Fundația Culturală a Bucovinei și-a consolidat structurile, s-a întărit progresiv din punct de vedere organizatoric și și-a asigurat creșterea constantă, de la an la an, a fondurilor depuse în bancă în contul de virament propriu, astfel încât, la zece ani de existență, instituția se prezenta cu realizări evidente, care depășeau chiar previziunile optimiste ale inițiatorilor ei din toamna lui 1994. În primii cinci ani de activitate laborioasă, au fost premiate peste 60 de volume de poezie, proză, publicistică, critică și istorie literară, precum și de carte științifică și au fost distinși cu premii în bani și diplome 110 creatori din mai toate domeniile literaturii și artei. În 1999, la cea de-a V-a ediție a Premiilor Fundației Culturale a Bucovinei, organizată în mai, suma acordată celor 22 de autori de carte beletristică, artiști plastici și muzicieni, s-a ridicat la 25 000 000 lei vechi.

Se poate afirma, fără teama de-a greși, că existența Fundației a influențat în mod evident viața culturală, artistică și literară. Acordarea Premiilor Fundației Culturale a Bucovinei a creat o vizibilă atmosferă de emulație în mediile creatoare interesate, astfel că, de la an la an, numărul candidaților la aceste distincții onorante a crescut continuu, creând dificultăți serioase membrilor juriului, în strădania lor de a face o departajare valorică corectă.

O latură nu mai puțin importantă a preocupărilor conducerii este sprijinirea financiară – parțială sau integrală – a editării unor cărți valoroase ale autorilor bucovineni. Fundația a finanțat din banii săi, în toți acești ani, nu mai puțin de 263 de titluri de carte. Dintre acestea amintim: *Personalități bucovinene*, vol. VIII, de Emil Satco și Ioan Pînzar (Suceava, 1997) și *Bucovina care ne doare*, ultima parte, de Ion Beldeanu (Suceava, 2007). De asemenea, Fundația a ajutat bănește cinci scriitori aflați, din motive de sănătate, în dificultăți financiare. În același timp a existat un interes constant de sponsorizare și a altor acțiuni artistice și culturale inițiate și desfășurate în Suceava, cum sunt expozițiile de artă plastică, concursurile pe diverse teme, simpozioanele, sesiunile de comunicări etc. Pe vremea când semnatarul acestor rânduri era director al Băncii Comerciale Române din municipiul Suceava, devenise o tradiție să se consemneze în mod festiv, pe holerile instituției, evenimente editoriale de marcă, lansându-se periodic volume de literatură beletristică ale autorilor aparținând spațiului bucovinean. Facem

precizarea că, prin apartenența la spațiul bucovinean se au în vedere atât creatorii existenți astăzi în județul Suceava sau în Regiunea Cernăuți, cât și acele personalități aflate în alte zone ale țării, ori chiar peste hotare, care însă își au obârșia în Bucovina.

Anul 1999, al cincilea din existența instituției, a fost anul celei mai importante modificări aduse *Statutului* Fundației Culturale a Bucovinei, anul trecerii într-o nouă etapă, superioară, a activității acesteia. S-a luat hotărârea – atestată prin Hotărâre judecătorească – de a se institui Premiul Mecena, distincție care va încununa, anual, cea mai valoroasă creație în domeniul literar și artistic, desemnată ca atare de către un juriu imparțial. Odată cu aceasta, s-a consolidat baza financiară a Fundației, cu sprijinul larg și generos al sponsorilor, dorindu-se ca toate cheltuielile să fie acoperite exclusiv din dobânzile bancare, iar fondurile adunate în cont să rămână intangibile și să crească continuu.

Ca semn al recunoașterii meritelor celor care au făcut posibilă constituirea acestui fond, pe data de 20 decembrie 1999, într-o adunare festivă desfășurată în sala Inspectoratului Școlar Județean Suceava, au fost acordate medalii turnate în argint și în bronz, cu efigia Fundației, însoțite de diplome, unui număr de directori de societăți comerciale sponsorizatoare și altor personalități culturale, literare și artistice.

Prin crearea Fondului Mecena, Fundația Culturală a Bucovinei își asigura, la nivelul anului 1999, emanciparea financiară totală și, prin aceasta, un viitor garantat, scutit de spectrul seismelor de orice fel, viitor pus în slujba tuturor creatorilor de frumos ai Bucovinei. În următorii cinci ani, lucrurile aveau să meargă pe același făgaș ascendent.

Aruncând o privire peste anii care au trecut, putem spune, fără modestie, că toate obiectivele pe care ni le-am propus au fost îndeplinite. De partea financiară, fără de care nu se poate face nimic temeinic într-o economie de piață, s-a ocupat, în exclusivitate, autorul rândurilor de față. Cu cunoștințele profesionale pe care le are președintele Fundației și experiența în domeniu, acumulată în ani, s-a reușit, e drept, învingând multe greutăți, găsirea de sponsori, realizarea unui capital al Fundației și asigurarea, astfel, a unui buget cât de cât satisfăcător și în continuă dezvoltare. Astfel că au fost ediții ale premiilor Fundației Culturale a Bucovinei când numărul premiilor acordate de noi se apropia de 50. Oricum, media s-a situat în jurul a 22 de premii. În cei 15 ani, am acordat în total 299 de premii. Au beneficiat de acestea aproape tot atâția scriitori, unii fiind, dar nu mai repede de doi ani de la obținerea ultimului premiu, de mai multe ori premiați. Fundația a răspuns astfel unei palete largi de ofertă culturală, fiind premiată cartea de poezie, proză, istoria literaturii, critică literară, cronica, recenzia, monografia, cartea de patrimoniu, muzică, coregrafie, epigrama, dar și opera jurnalistică, plastică, grafică etc. Dintre creatorii de frumos afirmați în planul vieții culturale a Bucovinei, menționăm doar o mică parte dintre cei care au fost premiați la mai multe ediții: Constantin Blănaru, Onu Cazan (proză), Ion Cozmei, Constantin Hrehor,

Viorica Petrovici (poezie), apoi Doina Cernica, Emil Satco, Mircea Motrici, Niadi Cernica, Ioan Iețcu, Radu Bercea, Mihai Pînzaru-PIM. Interesant este faptul că fostul președinte al Societății Scriitorilor Bucovineni, poetul Ion Beldeanu, și actualul președinte, prozatorul Constantin Arcu, au fiecare la activ câte trei premii.

Cele mai prestigioase au fost Premiile de excelență, în număr de 12, acordate, fără a respecta ordinea în care le-au revenit, maestrului Ion Irimescu, academicianului Dimitrie Vatamaniuc, artiștilor plastici Elena Greculesi și Ion Grigore, criticului de artă Valentin Ciucă, universitarilor suceveni Emanuel Diaconescu, Mihai Iacobescu și Sanda Maria Ardeleanu, istoricului literar Emil Satco, scriitorilor Pan Solcan, Ion Beldeanu și Mircea Motrici. De asemenea, opt oameni de cultură din spațiul nostru geografic au fost răsplățiți cu premiul *Opera Omnia*: artista plastică Elena Greculesi, compozitorul Corneliu Dumbrăveanu, profesorii universitari Viorel Munteanu (Iași) și Ioan Horia Bîrleanu (Suceava), istoricul literar Emil Satco, scriitorii Constantin Călin, Onu Cazan și Eugen Dimitriu.

Între laureați au fost și tineri care ulterior au confirmat, fiind apreciați de critica de specialitate în domeniile de creație în care s-au afirmat. Este vorba, după părerea mea de iubitor de cultură, nu de specialist, de Niadi Cernica, Sorin Avram, Alis Niculică, Alexandru Ovidiu Vintilă, Dumitru Irimia, Oana Șlemco.

După scurgerea unui deceniu de la fondare, am simțit nevoia să scoatem un volum, pe care l-am considerat necesar, nu atât pentru cei prezenți, cât pentru viitor, și în această privință luând exemplul de la înaintași, care ne-au lăsat acele rapoarte anuale sau monografiile Societății pentru Cultura și Literatura Română în Bucovina, întocmite la un număr de ani, *Istoricul Reuniunii Muzical-Dramatice „Ciprian Porumbescu”* din Suceava ș. a., toate constituind mărturii vii ale unei epoci trecute. Acest lucru s-a realizat cu ajutorul lui Emil Satco, regretatul nostru prieten, care a lăsat în urma sa un gol irecuperabil pentru cultura română din Bucovina, așa cum au lăsat, prin plecarea lor, și Mircea Motrici, Constantin Sofroni, George Damian, Constantin Ștefuriuc. Volumul a fost completat, la împlinirea a 15 ani de existență, de către fiica lui Emil Satco, tânăra cercetătoare Alis Niculică, demnă continuatoare a activității tatălui său.

Astăzi, după 15 ani de la înființare, situația s-a schimbat radical. Ideea era ca fondurile să rămână constante sau chiar să crească prin cumularea dobânzii bancare la fostele depozite ale Fundației. Cum dobânzile au scăzut în timp de la 125 la sută pe an până la 7–8 la sută pe an, fondurile s-au tot diminuat, până s-au consumat. Practic, Fundația supraviețuiește datorită sponsorilor săi; cel mai important dintre aceștia, Shopping City, ne-a sprijinit la organizarea manifestării dedicate împlinirii

a 15 ani de existență a Fundației Culturale a Bucovinei – prilej de decernare a medaliilor aniversare de argint unor personalități care, de-a lungul celor 15 ani, ne-au fost colaboratori constanți – și va contribui decisiv la realizarea celei de-a XVI-a ediții a decernării premiilor Fundației. Le mulțumim și cu această ocazie și sperăm că Fundația Culturală a Bucovinei va găsi resurse necesare și sprijinul autorităților locale pentru a merge mai departe.

Când, în 1994, lua ființă Fundația Culturală a Bucovinei, cu siguranță puțini erau aceia care i-au intuit rezistența atâta vreme. În entuziasmul de atunci, asemenea întreprinderi erau ovaționate, importantă nefiind atât durata în timp a unei inițiative care aducea altceva în peisajul spiritual al Bucovinei decât se întâmplase până atunci și mai ales în epoca de tristă amintire, cât satisfacția imediată că se inventase încă ceva care avea șansa de a pune cu adevărat în valoare cultura acestei provincii cu o istorie specială. Eu nu cred, iertată-mi fie modestia, că a contat prea mult în conștiința timpului de atunci faptul că avusesem ideea înființării Fundației și că garantam oamenilor de cultură cu care am constituit grupul de inițiativă susținerea materială pentru activitatea acesteia. A contat faptul că se crea o instituție locală capabilă să susțină și să determine, prin promovarea valorilor locale, efervescenta spirituală a acestei provincii românești care și-a conturat, și din cauza istoriei speciale pe care a traversat-o, un profil distinct în cultura românească. Iar dacă, prea ocupată cu sine, cu orgoliile sale și cu, să dăm Cezarului ce i se cuvine, valorile sale, Capitala ne-ar fi ignorat, ne construiam astfel acasă șansa de a ne valoriza propriile vârfuri, chiar dacă nu de nivel național sau invizibile adesea din motive extraculturale.

Fundația Culturală a Bucovinei nu și-a propus niciodată să uzurpeze dreptul Societății Scriitorilor Bucovineni de a stabili ierarhii și de a răsplăti scriitorimea provinciei. Ea și-a dorit extinderea ariei culturale apreciate și asupra altor domenii, răspunzând practic intenției fundamentale pentru care se naștea: de a „păstori”, după puterile sale, fenomenul cultural bucovinean contemporan. Pentru că, chiar dacă în conștiința publică Fundația este percepută mai ales ca o organizație „care dă premii”, noi am organizat în cei 15 ani de când ființăm și 109 lansări de carte, 27 de expoziții de artă plastică.

Întorcându-mă la modestie, nu se cade să apreciez eu rolul Fundației și al isprăvilor ei în acești 15 ani de existență. Atât doar îndrăznesc să afirm: că a fost, este o prezență activă și incitantă în peisajul cultural bucovinean și că, de-a lungul timpului, a primit numeroase semne de recunoaștere a rolului și isprăvilor sale, deopotrivă în presa locală și în emisiunile unor televiziuni centrale și locale.

Importantă rămâne însă, vie și scrutătoare, aspirația la recunoaștere, îndreptățită în măsura în care Fundația Culturală a Bucovinei a reușit să se constituie într-un ferment al vieții culturale a Bucovinei, înțeleasă ca provincie istorică, deoarece între cei răsplățiți cu premii pentru cărțile lor s-au aflat și numeroși scriitori din nordul înstrăinat al provinciei.